

L'EVANGELI I L'ESGLÉSIA

A LES ACABALLES DEL SEGLE XX

Leonci Petit

L'objectiu fonamental d'aquest article és analitzar la situació de l'Església a Catalunya en el moment actual. En un primer moment, l'autor porta a terme un diagnòstic de la situació i posteriorment analitza la manera de proclamar la Bona Nova en una societat moderna i secularitzada. Igualment, introdueix una anàlisi de la vida eclesial en clau de prospectiva i accentua el caràcter de la comunitat.

127

-I-

MIRADA A L'ESGLÉSIA DE CATALUNYA

La incomoditat en què es troba l'Església actual

No es pot negar l'existència, a l'interior de l'estament eclesial, d'una certa incomoditat de la nostra Església davant de la societat actual. Una incomoditat que, originàriament, no té res a veure amb allò que va dir Jesús als deixebles: "si el món us odia, sapigueu que m'ha odiat a mi primer que a vosaltres" (Jn. 15,18). La incomoditat a la qual ara em refereixo és diferent. És aquella en la qual ara es troba l'Església de Catalunya, davant d'una societat secular i religiosament plural a la qual no s'estava acostumat.

Santiago Ramentol, en ocasió de la conferència que pronuncià en una de les jornades davant el Secretariat Interdiocesà de

Mitjans de Comunicació (SIMCOS), titulada *L'Església de Catalunya davant el repte de la comunicació*, fa referència a aquesta in comoditat quan s'interroga: "Quin missatge volem trametre i quina és l'estratègia que cal aplicar per fer-ho a partir de la realitat que els cristians tenim el millor personatge, Jesús, i el millor missatge, l'Evangelí? En tot cas --afirma-- el que no funciona degudament és que personatge i missatge no queden identificats amb l'Església" (*Catalunya Cristiana*, 25.07.96, crònica en p. 10). Un diagnòstic que pot tenir diverses interpretacions, però, tal com sona, resulta bastant greu en reflectir una situació en què es troba l'Església catalana. Situació que, per extensió, fetes les distincions que calguin, afecta bona part de l'Església occidental dintre de la qual ens movem.

La dèbil lluminositat que ens arriba, als sacerdots que hem viscut i experimentat tot el que significà d'*aggiornamento* el Concili Vaticà durant tota la dècada dels 60 i 70 --i fins perseverant el seu efecte i influx, malgrat tot--, dóna a entendre que actualment l'Església es troba en un període d'*hivernació*. L'Església, de fet, al llarg de la seva història, sempre ha viscut una dialèctica entre la *inèrcia* i la *renovació*, de la qual la nostra època moderna no s'escapa. L'Església, sovint, apareix i desapareix com les tortugues.

El diagnòstic de Santiago Ramentol m'ha fet pensar. Amb raó podem preguntar-nos què ha passat o què està passant. La secularització tan nombrosa de sacerdots i religiosos/es és ja premonitòria, un senyal de canvis dràstics i profunds, tant per bé com per malament. Jo, des de l'experiència feta, ni que sigui ara d'una forma breu, voldria assenyalar les característiques i els reptes de l'observació de la situació present.

Característiques i reptes actuals

Com a tret fonamental, cal destacar que ens trobem davant d'una societat secular contraposada a la que tradicionalment s'anomenava *societat de cristiandat*. La religiositat ha anat de baixa en haver experimentat canvis notables en el sentiment de pertinença a l'Església catòlica. Aquest fenomen ens ha conduït a una societat que ara anomenem *descristianitzada*. Cal dir, però, que parlar de societat plenament descristianitzada o cristiana en termes absoluts és fals, perquè mai al llarg de la seva història s'han donat plenament una i altra. Ens trobem, per tant, davant d'una *societat religiosament plural*, de model democràtic, en la qual el pluralisme civil o religiós és igualitari davant la llei. Un pluralisme teòric o real que permet dir sí o no del que fou monopoli religiós exercit per l'Església catòlica, especialment durant el nacionalcatolicisme a Espanya. Pluralisme, doncs, dintre del qual l'Església catòlica no

és obligatòria, circumstància que pot posar-la en situació de minoria o de refús. D'aquesta característica primordial, se'n desprenen d'altres amb els seus corresponents reptes. En efecte:

a) El resultat de la secularització i del pluralisme religiós ha comportat per a l'Església a casa nostra una *pèrdua de pes polític* per tal d'imposar-la socialment. Un aprenentatge que en certa manera ha incomodat i, per altra banda, ha estat alliberador, encara que sovint enyorat.

b) Malgrat aquesta aparent manca de religiositat, ens trobem davant d'una *societat enormement crèdula i idòlatra, no pas creient o atea* com vulgarment es creu. Els incrèduls són més crèduls. Es creu en tots els miracles de la ciència i de la tècnica, o de qualsevol bajanada per tal de no creure en allò que *cal creure*. Fins i tot presidint, en la nostra societat, el dogma de la racionalitat científica i tecnològica com a única ideologia imperant, això no significa pas que no hi hagi molts elements màgics, dels quals els nostres mitjans de comunicació ja es cuiden de la creació. Perquè, si ho diu la *tele*, som capaços de creure qualsevol cosa; els *mèdia* creen ídols, idolatren, i alhora els destrueixen perquè avui tot són interessos dels qui dominen la societat. Això significa que cal distingir molt bé *religiositat i fe cristiana*, dos conceptes en part coincidents i en part que cal precisar.

c) *L'Església es troba com en terra estranya, desemparada*, enmig de la societat secular i plural, la qual cosa permet entendre el perquè la veig com en un període d'hivernació. Aquesta situació constatada una marxa enrere o un tancament, com afirma el mateix Congar quan es refereix a l'actual Papa Joan Pau II, pel fet que el moviment conciliar ha estat substituït per la centralització, la qual cosa pot resultar greu. (Al "*Testament*" del cardenal Congar, a "*L'Actualité religieuse dans le monde*", 15 desembre de 1994, que publica íntegrament al català "*Documents d'Església*" 628 (1995) 183-185). Per tant, amb tots els respectes, ens podem preguntar cap a on va l'Església. Una pregunta que ens fem molts, perquè sembla que l'Església --especialment l'europea-- s'està convertint en una tomba --això sí, preciosa--, però amb el perill que l'esperit de la fe viva i comuna se n'allunyi, la qual cosa em fa pensar en la paràbola evangèlica dels vinyataires rebels o la dels convidats al Regne del cel (Mt. 21, 33-46 i 22, 1-14) aplicades a Israel, i ara, per què no, a l'Església. D'aquesta manera, a les generacions més joves que cerquen quelcom més del que se'ls dóna avui, l'Església, ben sovint, no se'ls apareix com a signe de l'amor salvífic de Déu, sinó com a segrestadora d'aquest do, temerosa, en canvi, de perdre'n el control.

d) Veig que l'Església vol que se l'escolti, que el poble li pari atenció. Però, ben sovint, la Jerarquia no escolta el que li diu el poble i la comunitat. Això d'*escoltar* afecta a tothom. Penso en aquell mot diví que sovint llegim en el text bíblic: *Escolta, Israel*. Aquesta *relació auditiva* mútua és avui més necessària que mai.

e) La nostra Església, enmig de la societat secular i plural, passa un període de *canvi i de purificació*. Alguna cosa fa pensar que d'aquesta tomba eclesial en la qual s'ha reclòs, es morin velles formes d'actuar actualment passades i fora de lloc i n'esclati una nova brotada, o sia, una renovació, per tal que l'Esperit de Déu es pugui fer visible en una nova forma d'Església més sensible d'acord amb els signes dels temps. Una purificació i una mort de les quals brolli una nova vida, d'acord amb la dita evangèlica: "*si el gra de blat que cau a terra no mor, resta tot sol; en canvi, si mor, dóna molt de fruit*" (Jn. 12, 34). I, què és allò que ha de morir i allò que cal que neixi? Al meu entendre, un estil de cristianisme i d'Església que generalment s'ha basat o que es basa encara, ben sovint, molt més en el context polític i cultural que no pas en la convicció pròpia de la fe en la Paraula i en la força de l'Esperit Sant.

El resultat de tot és el d'una *impotència eclesial* que no permet contagiar els homes i les dones d'avui de la fe en el Déu de Jesucrist, perquè, en el fons del cristianisme actual, en la pràctica, no ens acabem de creure *allò* que diem que creiem del missatge evangèlic, ni se'n dóna el testimoniatge escaient, ja que es divorcia la vivència de la fe. Un missatge percebut molt més com un llenguatge de museu d'història que de convicció de fe. Ara podem entendre Santiago Ramentol quan ha detectat que Missatger i Missatge no es veuen identificats en l'Església. Objectivitat i subjectivitat estan divorciades.

Actituds eclesials que es donen davant dels reptes

Davant el fenomen en el qual sembla que Déu ha deixat de ser obligatori en les nostres societats secularitzades -potser, més adultes-, o, també, davant del fet que la pròpia Església ha perdut aquell prestigi, poder i influència social que tradicionalment havia tingut en el conjunt del poble; cal dir, en general, que s'accepta aquesta nova situació més humil, encara que no sense enyorança d'un passat. Aquesta acceptació, però, en el seu llarg procés, ha tingut diversos graus i matisos. Matisos ben visibles en les nostres comunitats parroquials i en les actituds dels nostres bisbes. En efecte:

1) S'hi troba l'actitud que *nega* d'una forma o altra aquesta nova situació eclesial; no únicament nega, sinó que s'hi oposa. Són actituds de reconquesta, de restauració d'un passat millor, ara

enyorat. Actituds que veiem en els elements més conservadors.

2) S'hi troba també l'actitud *d'acceptació passiva*, de resignació o de cansament. Potser és l'actitud més abundant per reflectir una fe sense alegria, aquella que condueix a tancar-se -d'anar fent- o la de recloure's en descobrir la impotència eclesial actual. També és l'actitud del simple compliment, perquè no hi ha més remei, o potser la de plegar.

3) Al mateix temps, veig l'*actitud positiva-crítica*, o sia, una acció d'esforç seriós per fer canviar les situacions amb una presència activa, sense renunciar, d'una banda, a les pròpies conviccions, però sense imposar-les, per altra banda, a fi de fer avançar el creixement de la fe cristiana davant les diverses formes que pren. Precisament, el Concili Provincial Tarraconense n'ha estat una prova, i pot ser un moment per superar els reptes plantejats, atenant-se a l'Església de Catalunya. En aquest aspecte cal estar esperançats, a no ser que les pors a Roma i a Madrid mostrin el contrari.

Obstacles que frenen el procés de renovació eclesial

Al meu entendre, tres són els obstacles principals que frenen l'avançament del procés de renovació eclesial en general:

1) Una explicació insatisfactòria, teològicament parlant, de les responsabilitats entre la Jerarquia i els cristians de base en un moment clau, en el qual es manifesten amb força els laics, homes i dones, així com també el realisme de molts preveres que afronten la situació com poden davant la carència de vocacions sacerdotals. Hi ha molta por a afrontar aquesta problemàtica, perquè, malgrat tot, els seglars són encara els servents del clergat.

2) La manca de cultura democràtica en el si de l'Església.

3) I, com a conseqüència, el buit jurídic respecte d'estructures i comportaments democràtics que actualment resulten inevitables, quan, precisament, la llibertat i la participació haurien de tenir el seu lloc privilegiat a l'Església, perquè, aquesta és quelcom més que una democràcia en expressió paulina: "*el Senyor és Esperit; i on hi ha l'Esperit del Senyor, hi ha alliberament*" (2 Cor. 3, 17). La por, doncs, encara ens acorralla. Es diu sí, però... sempre hi ha un però... no fos que... La prudència és un do de l'Esperit Sant. No ho és també el coratge?

Valoració: hora de purificació, de conversió i d'aprofundiment

Entenc que una religió que no sàpiga donar raó de la seva fe no és instructiva. Davant l'autonomia i la majoria d'edat que ha

pres el món modern, els canvis constants que hi tenen lloc, certament, fan un temps propici per al Déu amagat, la qual cosa no significa que no hi sigui, sinó simplement que l'hem ocultat o ens hi hem girat d'esquena preocupats per les nostres *immediateses*. En aquest sentit, l'Església té el perill en les nostres latituds de no saber donar raó de la seva fe pel fet que es difumina el seu caràcter escatològic, típic dels primers segles. El rostre del Déu amagat, només el trobarem en els més febles i dèbils, en els marginats i desvalguts, els quals fan patent la crua realitat de les *benaurances del Regne del Cel*.

Si algú pot mirar amb confiança el futur és l'Església. El missatge de la resurrecció de Jesús de Natzaret ha portat un nou esperit al món. Ha donat un sentit a la vida, essent capaç de posar el món en moviment si som capaços de capir l'amor que l'impulsa. La fe en la resurrecció i en la presència de Jesucrist parlen, també, del futur del món, com de tot el passat. Això sol és capaç de fer trencar tots els encadenaments i les pors que la frenen. Això vol dir que l'Església, en lloc d'anar a remolc de les immediateses, coratjosament i sàvia, pot avançar per tal d'omplir el buit ètic que s'està donant en la nostra societat. L'hora actual de l'Església, en definitiva, la contemplo de *purificació, de conversió i, alhora, d'aprofundiment*.

- II -

L'EXPERIÈNCIA CRISTIANA DE LA BONA NOTÍCIA

Existeix encara quelcom en què creure?

Els reptes i interrogants anteriors m'han fet pensar en el títol del llibre de Carlo Maria Martini, "*¿Todavía existe algo en qué creer?*" (Edicepi, València, 1996), text que em serví de base per a la Catequesi d'Adults 1996/97.

Penso que ens passa com aquells deixebles en camí d'Emaús (Llc. 24,13-35), als quals, la fi ignominiosa de Jesús en la creu els significà un profund trauma, sobretot de la fe i l'esperança en aquell que va mostrar la pretensió de restaurar el poble d'Israel. Fou el desencantament i la desesperança dels deixebles. Només l'experiència feta del descobriment del personatge que els feia camí, els féu adonar-se --se'ls obriren els ulls-- que el vianant que els acompanyava no era altre que Jesús ressuscitat, *el crucificat és*

vivent!, en donar-los el sentit de les Escripures, i recordant-los allò que els havia dit. Per tant, la novetat que *Déu l'ha ressuscitat* porta un nou esperit als homes, ens impulsa al canvi i a l'amor, vivifica les relacions paralitzades i orienta la creació cap al Regne de Déu. Així, doncs, la fe en la resurrecció i en la presència de Jesucrist ens parla també del futur d'aquest món i, ara, també del nostre present. Significa que no podem oblidar mai allò que és fonamental del *Missatge i del Missatge* i, en aquest sentit, davant els reptes que plantegen els nostres temps no hi caben lamentacions. Només hi ha una actitud vàlida: afrontar-los com a forma de superar-los creient que el Ressuscitat també hi fa camí.

L'Evangeli

"Vosaltres sou la sal de la terra"

"Vosaltres sou la llum del món" (Mt. 5, 13-14)

La paraula *evangeli*, com sabem, significa *bona notícia* o *anunci alegre*. I l'experiència cristiana és precisament la vivència d'aquesta bona notícia. I, per què és una bona notícia? Perquè Déu ve a l'encontre de l'home per oferir-li la seva amistat i salvació; i això sense cap mèrit nostre. Déu se'ns ha fet pròxim i íntim. I s'interessa primordialment per aquells que estan allunyats, abandonats, perduts, discriminats o injustament tractats per causa de la veritat i de la justícia tal com proclamen les *benaurances del Regne*.

 133

Com la sal i la llum

Sempre m'han cridat l'atenció les paraules que Jesús digué als seus deixebles: *sou com la sal i la llum, la sal de la terra i la llum del món*. Què vol dir Jesús amb aquesta comparació? Vol dir, al meu entendre, *estar al nostre lloc, ser-hi*. En efecte, la *llum* si no és sobre el portallàntia -o al seu lloc escaient- no il·lumina. La *sal*, si no és als condiments, fa insípid el menjar (i en castellà en diuen "soso" que encara qualifica més). Aquesta comparació resulta molt significativa, ja que permet veure com ha de ser captat i viscut l'*Evangeli, la bona notícia de la salvació*:

a) L'Evangeli és alguna cosa més que un ideal: ens demana als homes actituds noves davant la vida, la primera és la de *convertir-nos* (Mc. 1, 15). L'Evangeli no ens demana arribar al *súmmum* a semblança d'un campionat. L'Evangeli és, per a la vida cristiana, sobretot un convenciment i una actitud personal en el nostre quefer diari. És, per tant, llum per a veure-hi més clarament. Jesús no ens demana coses rares; això sí, ens demana que siguem al nostre lloc, amb presència viva, a semblança de la sal i de la llum, com

ensenya el relat del fet de la guarició del *cec de naixement* (Jn. 9, 1-49), el qual sap estar ferm davant d'aquells que l'interroguen per a comprometre'l. Aquest fet resulta paradigmàtic.

b) Ser enmig de la nostra societat, com la sal i la llum, per al creient seguidor de Jesús significa confrontar-se amb els reptes que ens envolten amb realisme i coherència, sense defugir-los.

c) Vol dir que quan se'ns demani raó de per què creiem, hem de saber manifestar humilment i de forma senzilla els motius i les raons. Mostrar-nos esperançats i joiosos d'allò que estem convençuts, conforme a allò que diu l'apòstol Pau als Gàlates, que l'evangeli viscut d'aquesta manera té la virtualitat de fer brollar cada dia l'home nou, d'educar constantment, perquè allà on hi ha l'Esperit, hi ha l'alliberament de l'home vell. El fet d'estar com la sal i la llum vol dir simplement *no avergonyir-se* del que creiem; per tant, és *ésser-hi presents*, sense altres pretensions o sense la preocupació de quedar bé o malament.

d) *Ser-hi*, com la sal i la llum, vol dir *comprometre'ns*. Ser coherents entre el que diem i el que fem, i no caure en l'actitud tan fàcil, per tal de no quedar malament o per salvar els nostres interessos amb l'entorn, de dissimular hipòcritament.

e) *Ser-hi*, com la sal i la llum, acaba essent un *testimoniatge* d'un acte d'*amor*. En una paraula, és viure i fer l'experiència d'allò que diu Jesús: "*Qui creu en mi, no creu en mi, sinó en qui m'ha enviat; i qui em veu a mi, veu qui m'ha enviat.*"

Jo, com la llum, he vingut al món, perquè tot aquell qui creu en mi no es quedi en la tenebra. I si algú sent les meves paraules i no les guarda, jo no el condemno pas, perquè no he vingut a condemnar el món, sinó a salvar-lo. Qui em rebutja a mi, i no acull les meves paraules, ja té qui el condemni: la paraula que he predicat, aquesta el condemnarà el darrer dia, perquè jo no he vingut pas pel meu compte, sinó que el Pare que m'ha enviat, ell mateix m'ha manat el que havia de dir i parlar. I jo sé que el seu manament és vida eterna" (Jn. 12, 44-50).

En què consisteix la vida cristiana?

Com és de veure, la vida cristiana no consisteix en un conjunt rígid i complicat de regles disciplinàries i ascètiques o en un estret mètode de pregària. La vida cristiana és essencialment la consciència de l'amistat de Crist, present en la seva Església per sempre, fins a la fi dels temps. D'aquesta amistat pot derivar-se una disciplina, una ascesi, un mètode. Però l'amistat de Crist és anterior i fonamental. La resta és secundària i, en tot cas, n'és una conseqüència. La primera regla bàsica del cristià és l'amor a Crist i als altres, regla de simplicitat i d'abandonament a la Paraula de Déu.

Quan la fe és autèntica, ella mateixa és abandonament dels falsos ídols i déus. Cauen per si sols. Aquesta experiència cristiana de viure l'Evangelí permetria dir, de forma semblant, el mateix que va dir Sant Pau als de Tessalònica: "*I vosaltres mateixos us heu fet imitadors nostres i del Senyor, ja que heu acollit la paraula enmig de moltes tribulacions, amb goig de l'Esperit Sant, talment que heu esdevingut un model per a tots els creients de Macedònia*" (I Tes. 1, 6-7).

Quina salvació? Com es pot parlar avui de salvació cristiana?

Les dificultats i interrogants que planteja avui la societat secular i religiosament plural, una d'elles, potser la més important, és com parlar avui sobre la salvació. *Quina salvació?* I, en el seu cas, *com es pot parlar avui de salvació cristiana?* Perquè, d'una banda, te n'adones que aquest desig de salvació és universal; però, de l'altra, les propostes de salvació són *plurals*. Aquesta constatació significa que la consciència de salvació es manifesta, o sia, que tot i que sabem el que volem, no obstant això, no trobem resposta satisfactòria per allò que volem. De quina salvació, doncs, parlem? Per tant, què volem dir els cristians quan afirmem que només en Déu hi ha salvació?

Si bé és cert que només Déu sacia plenament els desigs dels homes, crec que la resposta demana atendre una *visió més global* del fet humà i *menys dualista* entre el *més enllà* i el *més ençà*. La salvació cristiana no ha de comportar mai la negació de la bondat de la pròpia creació: "*Déu veié que tot això era bo*" (Gèn. 1, 25). Per tant, la salvació cristiana té molt a veure amb totes les dimensions del que és humà, ja que totes conformen l'única realitat de l'ésser d'un home i d'una dona. I això, fins i tot distingint la dimensió secular i la religiosa de la salvació. Penso que cal parlar d'una salvació cristiana *íntegra*.

Allò decisiu de la salvació cristiana --del Missatge i del Missatge--, allò que preocupa Jesús de Natzaret és que el Déu-Pare que l'envia es manifesti com a *Senyor* de la seva creació i de la història. Allò característic del Regnat no és el futur encara inexistent, sinó el futur en trànsit d'aparició, la presència incipient del regnat de Déu que s'obra amb bondat i sense reserves a *tots els homes*. Aquest regnat de la bondat il·limitat de Déu també es difon en el nostre present, convidant-nos a la participació i a l'adhesió. Ara podem entendre la paràbola del *tesor* i de la *perla* (Mt. 13, 44-46).

Aquesta consideració permet presentar la salvació cristiana des d'una visió totalment positiva i joiosa perquè l'Evangelí de Jesucrist és precisament aquesta bona notícia. Seria, per tant, una mala catequesi el fet de presentar la salvació cristiana de forma

alarmant, amenaçadora o pessimista. Altrament, seria un error. Només cal que ens fixem en el mot bíblic de "shalom" en el sentit més ple, el qual ja forma part de l'eix central de l'Evangeli, fins i tot de la dimensió de l'ecologia còsmica. L'anunci, doncs, de la salvació cristiana ha de ser presentat de forma *lliure, humil i senzilla*, però no menys seriosa i contundent. Aquesta salvació vol dir que la humanitat sencera és, de fet, l'únic problema que té Déu, de manera que allò que ara anomenem els *drets humans* també són *divins*. Tant li han preocupat que fins el Verb es feu carn (Jn.1,14) com nosaltres, de manera que, per salvar-nos, ha mort a la creu i el seu Pare l'ha ressuscitat (Flp. 2, 6-11). Déu salva -és la gratuïtat-, però no pas sense nosaltres.

- III -

L'ESGLÉSIA, QUIN N'ÉS EL FUTUR?

**El nostre temps és un temps de purificació, de conversió i d'a-
profundiment**

136

"Tot té el seu moment i sota el cel hi ha un temps per a cada cosa"

"Un temps per a néixer"

"Un temps per a parlar"

"Un temps per a morir"

"Un temps per a callar"

(Cohèlet. 1, 3-8)

Penso que el text bíblic citat és aplicable a la *valoració* a la qual he arribat en el *capítol I* referit a l'Església de Catalunya. El període d'*hivernació* al qual m'he referit és aplicable igualment a molts indrets de la nostra venerable i vella Església occidental, respecte dels reptes i interrogants que la nostra hora planteja. No ha volgut tampoc saber res del món modern, o almenys, encara no s'ha paït, tal vegada sembla que no sap què dir-ne, o també com si hagués escollit un temps per a callar per veure com evolucionen els esdeveniments, a l'espera d'un temps més favorable. Al meu entendre, aquesta és una temptació ben real, perquè hi ha molta por d'afrontar els problemes. Davant d'aquesta situació, cal evitar dos errors en la recerca de l'actitud adequada.

Errorrs que cal evitar. L'actitud adequada

1.- El descoratjament, l'estèril lamentació. El fet de dir que no hi ha res a fer.

2.- La irritació per la pèrdua d'influència social, perseguint, potser, formes obsoletes que acaben en la marginació o el fet de

tancar-se en una crítica a la modernitat per veure-hi un món dolent.

3.- La *posició adequada*, com ja he assenyalat, la veig en una *actitud crítica i alhora esperançada*; perquè és una època que demana molt de discerniment: no tot és dolent, ni tot és bo, sense més. Cal saber valorar i saber què convé, ja que hi ha molta superficialitat per les immediateses i les presses, pels interessos en joc, i molta falsa imatge que res significa davant els canvis accelerats.

Aquesta actitud reclama dues coses al mateix temps: una, posar-se en marxa sense haver d'esperar ordres, perquè és l'actitud del seguiment fidel; l'altra és també l'actitud de conversió davant d'una era de cristiandat, d'ençà de Constantí, que ben sovint, no ha tingut res a veure amb la dels primers cristians. D'aquest passat, val més ja no parlar-ne, perquè crec que l'Església actual no s'hi pot emmirallar. Ha estat l'Església de l'*Estat cristià*, del *moralisme*, del *puritanisme* i l'*autoritarisme*. Veig una hora per a *callar* i per a *reconvertir* un passat, però també és una hora per a *parlar* davant d'una societat que és qualificada de buida, necessitada de sentit i de transcendència, perquè si algú pot parlar seriosament i amb rigor no és una altra que l'Església. Hauria de ser l'ètica de la nova evangelització, fent-se present a les realitats d'avui, anunciar l'evangeli sense embuts, dient les coses pel seu nom quan calgui. Només això atraurà el concurs i la garantia de l'Esperit Sant, malgrat això no sigui fàcil. La construcció del Regne de Déu està vinculat a la persona i a l'acció de Jesús. Aquesta fou la seva pretensió. La crucifixió, la mort i la resurrecció ja van plantejar en ell la qüestió de la *justificació* en aquell moment. El tema, doncs, està plantejat per a tots els temps, també per al nostre. Per tant, l'Església del segle vinent en depèn, perquè es tracta del *seguiment* de qui és en el *Camí*.

Avui, la gent què en diu, de l'Església?

La resposta no és fàcil. Per començar, potser, es pot dir allò mateix que Jesús va preguntar als deixebles: "*Qui diu, la gent, que sóc jo?*" (Mc. 8, 27). Ara, escoltant la gent d'avui: *què en diu, de l'Església? Què sentim?*:

-- Catòlics que es diuen practicants i altres que no. Molts es confessen catòlics, però no practiquen, generalment, llevat d'algunes festes tradicionals, de la primera comunió dels fills o bateig. La "*fiesta social*" imposa la pràctica.

-- Veiem que molts cristians no comparteixen amb els altres uns mateixos projectes globals. Altres els comparteixen amb gent que no practica o que no és de l'Església perquè s'hi troben més

còmodes.

-- Altres que no volen o no els interessa pertànyer a l'Església de la manera com la Jerarquia la té dissenyada. Per a aquests, l'Església és la Jerarquia.

-- Molts veuen una Església envellida, tancada. Com un museu d'història.

-- Uns s'aferren a l'Església per seguretat i comoditat. Altres volen l'Església més lliure, més democràtica, més participativa i acollidora de la pluralitat.

-- Molts diuen sí a la religió, a la fe i a Déu; en canvi, diuen no a l'Església a causa dels embolics i la carcassa o hipocresia que hi veuen dins.

-- Altres voldrien una comunitat cristiana d'amics.

-- Molts també creuen i volen una fe viscuda críticament i n'esperen una major profunditat tant en la predicació com en la catequesi; altres volen el Magisteri eclesiàstic només com a punt de referència; altres, només per seguir-lo al peu de la lletra. A molts, el Magisteri no els interessa, o els sobra.

-- Els allunyats i indiferents de l'Església --fins i tot bastants cristians-- veuen bé l'existència de la religió; però això del *Déu personal* no ho entenen i no ho accepten. Hi veuen massa compromís. Es descobreix una subjectivitat religiosa, a la qual, influenciada per altres savieses o corrents religiosos, se li fa sobrer el Déu personal.

-- Per al gran nombre d'agnòstics -sentiment majoritari de la gent-, o per a aquells que creuen sota mínims, l'Església els resulta una reliquia del passat. No s'hi senten obligats.

-- Generalment, s'acusa l'Església que fa massa política o que intervé en ella. La veuen, doncs, molt afanyosa de poder o de riquesa.

Aquest és l'aire que es respira, a grans trets. L'Església, cadascú se la fa a la mida del seu gust -a la carta- com els menús. Com és de veure, d'ençà de la transició de la dictadura a la democràcia, s'ha donat un veritable èxode de la comunitat cristiana per les raons que siguin. Ha desaparegut el catolicisme sociològic, han augmentat, però, les sectes. Cal reconèixer, no obstant això, que el fenomen de la secularització també ha comportat una major autenticitat dels qui creuen de debò. S'hi han afermat. No tot és negatiu.

Quina Església? Quin cristià? De què dependrà?

En primer terme cal dir que la supervivència de l'Església dependrà d'ella mateixa, és a dir, del seu dinamisme en la capacitat

de renovació, d'aprofundiment, d'obertura i d'acolliment, per tant, *d'estar present com la sal i la llum* enmig del món d'avui, així com també del coratge d'afrontar els reptes, sense descuidar en cap moment la fidelitat i la coherència en l'Esperit que l'ha engendrada.

El fet que la comunitat cristiana sigui plural i diversa en els seus membres és bo i clarificador, no és cap mal, sinó més aviat una gran oportunitat de rejuveniment i de convivència en ordre a la *comunió* d'allò que és *l'unum necessarium*. Potser el problema s'ha agreujat perquè encara estem mancats de la fe suficient i necessària a semblança de Pere, que s'enfonsava sobre les aigües a causa de la por i el dubte (Mc. 4, 35-41). O potser, com els jueus de l'època de Jesús, que confonien la veritable fe amb les seves tradicions i costums, i les imposaven.

La relació entre Missatge-Missatger-Creient. Nucli fonamental: el dipòsit de la fe

Penso que no es pot afrontar el futur de l'Església, o quina Església i quin cristià, si no s'examina la relació entre Missatge-Missatger-Creient. És ja reiteratiu mostrar que la nostra època està marcada per la *subjectivitat*, la qual afecta la nostra cultura amb una forta crisi. L'Església, malgrat necessita la renovació, la conversió o l'adaptació als nostres temps, no pot prescindir del *nucli fonamental originari* que li donà l'existència i el sentit del seu ésser i fi. Aquest nucli és l'element objectiu de la relació, la fidelitat vers la qual estem demanant. Per tant, el *dipòsit de la fe*, el seu eix bàsic, és l'Evangelí com a tal, i en concret, confiat a l'Església per Déu, el qual ha de mantenir-se incorrupte fins a la fi dels temps. És l'Evangelí que proclama l'acció salvífica de Déu en Jesucrist en favor de tots els homes. Aquest és, doncs, el primer normatiu, allò que la didaskalia ha de tenir present tota vegada que aquesta li afecta més aviat la part ètica que en resulta que no pas la part dogmàtica. Per tant, el dipòsit de la fe té el seu fonament en Crist i en l'Esperit Sant que posà en marxa la primera comunitat de creients el dia de la Pentacosta.. Tal dipòsit, però, és font contínua d'interpretació i de renovació legítima sota el guiatge de l'Esperit: "*Quan vindrà ell, l'Esperit de la veritat, us guiarà a la veritat completa, ja que no parlarà de si mateix, sinó que dirà tot el que sent a dir, i us anunciarà les coses futures*" (Jn. 16, 13). És l'Esperit Sant el qui dóna testimoniatge de Crist. Sobre aquest testimoniatge, s'hi trobarà el suprem suport del testimoniatge humà dels Apòstols, com també el fonament interior de la seva continuïtat entre les generacions dels deixebles.

Què és, doncs, allò més fonamental de la transmissió cristiana de la fe?

1) Allò que cal creure. Consisteix en el fet que Jesús és el Crist, l'únic Senyor, l'engendrat pel Pare. És el Misteri de Déu revelat pel seu Fill seguint la Paraula revelada, de manera que l'accés a Déu, que és el nostre Pare, és a través de la Persona del seu Fill, Jesucrist, el qual l'ha manifestat, tot fent-se carn com nosaltres. Per tal de ser coherent amb el seu evangeli, per causa de l'home i pels nostres pecats, ell, essent innocent, donà la vida a la creu. Un fet històric --*la bona notícia*-- que Déu-Pare l'ha acreditat i garantit, resuscitant-lo. Aquest és el fonament indestructible de la fe.

2) La fe cristiana és relació personal. Tota la revelació, tant de l'Antic Testament com del Nou Testament és la revelació i la descoberta del Déu personal. La fe cristiana reclama una resposta *lliure i amorosa* de cadascú a la invitació o crida amb ocasió del descobriment de la persona de Jesucrist. És una adhesió de fe en l'amistat, la qual esdevé constructiva com a conseqüència del compromís fidel en el seu seguiment d'acord amb els nivells i capacitats de cadascú. Com és de veure la fe cristiana no la podem equiparar amb qualsevol creença. Expressa alguna cosa més. Aquesta fe obre camins a la capacitat de raonar, la il·lumina, i, per altra banda, també porta la capacitat d'obrir-se amb consciència transcendent a quelcom que és més gran que un mateix i del que hom pot comprendre (cf. Jn. 6, 26-40). Aquesta característica distingeix la fe cristiana.

Així, el pes, el dinamisme i influència de la comunitat cristiana dependrà de la virtualitat d'aquesta fe viscuda a semblança del ferren, el tresor a descobrir o el gra de mostassa de les paràboles del Regne. La perseverança en la fidelitat i en l'esforç del cultiu de la vivència esperançada permetrà que sigui vigent la promesa del Senyor: "*I jo seré amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món*" (Mt. 28, 20).

3) La fe cristiana és igualment comunitària. No és correcte separar la fe personal en Crist de la fe en la seva església. A la fe cristiana, li passa exactament el mateix que li passa a l'ésser humà, que és alhora *personal i social* per naturalesa. No hi ha contradicció entre allò personal i allò social. En tot cas, la possible contradicció serà d'ordre cultural a causa de les nostres cegueses o ignoràncies que la malmeten. Així, doncs, la fe cristiana, viscuda personalment, està cridada per ella mateixa a esdevenir *comunió*. El mateix mot d'Església, en el seu origen, ja expressa la *comunitat o reunió dels creients en Crist*. Ara podem entendre perquè la Comunitat o Església s'equipara i s'anomena *Poble de Déu, Mysterium/Sacramen-*

tum com veiem en el Concili Vaticà II, atès que no podem perdre de vista que qui convoca l'Església és l'Esperit Sant (Fets. 2, 1-47). No té cap sentit, per tant, des del punt de vista de l'Evangelí separar la fe en Crist de la fe en la seva església. Aquesta separació, en tot cas, només seria producte dels nostres egoïsmes i tancaments, dels nostres pecats i mals entesos.

4) L'Església-Comunió, Sagrament del Crist. Aquest és el misteri existent entre Crist i la seva església. La pluralitat i la diversitat en forma part i cal que hi convergeixi en el desig d'unitat de Jesús expressat en l'últim sopar. Tal desig, però, si no es converteix en un *programa d'acció*, no passa de ser una fórmula màgica o una utopia. Aquest és un dels grans problemes que té l'Església plantejats. Parlem molt de comunió i, sovint, o no es practica o no se'n veu el signe visible suficient. Aquesta *comunió o comú unió* dels creients cristians s'ha de referir a la dimensió profunda que hi ha --misteriosa--, però que d'alguna manera s'expressa o s'hauria d'expressar en la dimensió visible --del signe-- com és el testimoniatge. El Misteri de l'Església no consisteix solament en una interioritat amagada, oculta, sinó que l'Esperit Sant vol que la comunitat cristiana dels homes i de les dones esdevingui instrument de la seva acció salvífica per tal que els altres creguin. D'aquesta manera, l'*Església-comunió* és també l'*Església-sagrament del Crist*.

5) Acció ecumènica reconciliadora. Aquesta acció és el resultat de l'*Església-comunió*. La divisió és el gran obstacle per a l'eficàcia de l'anunci de l'Evangelí. Si s'anuncia la Paraula del Crist, l'Únic Senyor, amb formes oposades, amb polèmica o amb esperit sectari o de calúnnia, no es fa autèntica evangelització. L'anunci fet de manera fragmentada porta a la divisió entre els homes, tota vegada que considero que el testimoniatge cristià per ser creïble i significatiu ha de ser totalment transparent. L'Església del futur depèn en gran manera d'aquest *signe*. Altrament, es fomenten les sectes que tant abunden.

Constatacions i altres causes de la crisi eclesial actual

1) La constatació de l'existència a casa nostra d'una *Església plural en el mateix si de la comunitat*. El que es pensa avui de l'Església es mostra clarament.

2) La constatació durant l'existència del catolicisme sociològic de la *carència d'una veritable catequesi i formació* per raó que tot-hom ja era catòlic. És un aspecte descuidat. La formació religiosa estava al mateix nivell de la "*formación del espíritu nacional*". Encara, actualment, no està resolt d'una forma seriosa ja que no preveu una formació completa; tant és així, que es perden els significats

dels seus elements simbòlics en perdre's la memòria.

3) Entre altres causes de la crisi eclesial actual, una d'important, la veig lligada estretament a la mateixa cultura moderna i postmoderna del nostre temps dintre de la qual ens movem. L'Església Catòlica, igual que les altres esglésies cristianes, es troba immersa en els mateixos fenòmens de crisi que comporta aquesta mateixa cultura, problemàtica, de la qual participen. En són filles? En són engendradores? Potser les dues coses alhora.

4) S'acusa avui una *radical variabilitat en tot*, la qual afecta les nostres relacions socioculturals, sotmeses a un incessant canvi, perquè la moda és el canvi. Això fa que l'esperit del nostre temps esdevingui de l'eterna revisió, de manera que, l'obertura, la flexibilitat, la mobilitat, la innovació i la rapidesa esdevenen els valors més preuats de l'anomenat progrés. L'Església, tan sovint captada com a monolítica, no estava acostumada a tants canvis, ara la maregen i encara la fan més plural.

5) La confusió entre l'àmbit religiós i l'àmbit estrictament eclesial. Aquesta confusió jo mateix l'he experimentada com a sacerdot secularitzat. Són àmbits diferents. Mentre que, potser, l'àmbit religiós està augmentant, l'àmbit *eclesiasticosacerdotal* està en crisi i en davallada, desacreditat. Penso que el cristianisme del pròxim mil·lenni no serà pas eclesial, ni tan institucional i amb fórmules dogmàtiques com les del Vaticà I, ni tampoc com al Vaticà II. Actualment hi ha una *crisi d'institucions*, tant de les polítiques, religioses i familiars.

Com entreveig l'Església del pròxim mil·lenni.

Renovació o ancoratge?

L'Església és comparada pels Sants Pares a la barca de l'Apòstol Pere, pescador del llac de Tiberíades, la qual ha esdevingut el símbol per ensenyar-nos la unió entre Crist i la seva església, la força de la qual és sostinguda per la fe (Mt. 14, 22-23).

L'Església, per tant, continuarà navegant enmig del temps de la història dels homes, d'una forma o altra. Ara bé, els signes actuals fan entendre que per seguir la seva ruta, si no vol enfonsar-se o ancorar-se, la seva subsistència passa, d'una banda, per la purificació i la renovació, que a hores d'ara vol dir tirar desempallegar-se d'un llast que arrossega d'ençà de Constantí, com són les adherències encrostissades de poder, que no són, precisament, el seu veritable tresor; i d'altra banda, dependrà del coratge, de la fidelitat i de l'escolta de l'Esperit que li va donar vida en el discerniment d'allò essencial de la seva *missió*.

Signes dels temps

No en va he volgut tractar els punts fonamentals del *Missatge evangèlic* i de l'experiència cristiana, perquè penso que el cristianisme dels nostres dies hauria de redescobrir una altra vegada les dimensions *sapientials* del missatge de Jesús en comprovar, en l'actual crisi, una *pèrdua de confiança* de la dimensió eclesiasticosacerdotal, malgrat els esforços que es fan per mantenir l'estament. El futur de l'Església, doncs, el veig menys sacerdotal i, en canvi, més *profeticosapiential*, tal com en altres èpoques ja ha existit. Hi ha un descrèdit de l'estament eclesiasticosacerdotal.

La meva experiència sacerdotal, fins la de secularitzat, m'està dient que reclamar --o haver de tenir-- una posició marginal en la nostra societat, i fins dintre del propi estament eclesiàstic, davant la pèrdua de pes social o polític, no significa pas, de cap manera, *renunciar a proclamar* l'Evangelí pels mitjans avui a l'abast, la qual cosa em sembla que és la forma de situar-lo de nou en allò que en els seus inicis ja fou. Anunci i proclama que ha de recuperar, al meu entendre, el veritable *sentit soteriològic* que té davant el món modern.

En els espais on està implantada, què està passant?

En els nostres espais tradicionals on està implantada l'Església, la renovació o l'ancoratge dependrà si se saben o no afrontar les problemàtiques que inexorablement ja existeixen. En efecte:

a) Parròquies. No sé què en restarà, de les nostres parròquies tradicionals. La manca de vocacions sacerdotals és greu; i davant l'envelliment del clergat, moltes desapareixeran a curt termini. No obstant això, s'anomenin o no parròquies, considero que tenen el seu lloc en el futur d'una forma o altra; perquè la permanència de l'Església i la vida de fe reclamen *comunitats vives*, obertes i acollidores com a llocs de trobada, com a signes d'unitat de la pluralitat i de la diversitat dels creients. Seran o no comunitats de base, però, en caldran com a llocs d'experiències de fe, del perdó, de la reconciliació, de l'amor de Déu i al pròxim, com la solidaritat, presidides o no pel sacerdot.

La Comunitat local cal veure-la, com un lloc propici per a la *pregària* i la valoració del *silenci* per tal que el creient trobi la pròpia identitat, que habitualment es perd enmig de la bullícia i del soroll al qual s'està immersit. El centre neuràlgic de la Comunitat és la *Paraula de Déu*, l'*Eucaristia* i la *vida sacramental* correctament entesa amb la litúrgia. No ha de ser, en cap cas, com ha passat, un centre burocràtic i administratiu de la fe i dels sacraments. Sempre ha de ser el centre *catequètic i formatiu* de la fe en ordre a la seva

maduresa. La Comunitat, per tant, ha de ser el lloc de la pràctica de la *caritat* i la *solidaritat* amb la qual pren el seu caràcter *missioner* i alhora *ecumènic*, obertura indispensable per no perdre el seu entroncament en la comunió més universal; però, al mateix temps, sense perdre l'arrelament propi del lloc i de l'espai dintre del qual ha crescut i amb el qual s'identifica.

b) Nou estil sacerdotal. La mena d'Església i de Parròquia vers la qual inexorablement es camina reclama un nou estil sacerdotal. La nostra generació ja ha vist canvis profunds en poc temps. La meua experiència sacerdotal i pastoral m'està fent veure que s'ha acabat una manera de ser capellà, tal com ja he fet menció en comprovar la crisi de confiança que es dona en l'estament eclesiasticosacerdotal a l'Església, circumstància que no implica la inexistència de sacerdots --que n'hi haurà--, però és evident que els temps demanen un altre estil del que hem viscut fins ara.

No és tan estranya la manca de vocacions sacerdotals! El que s'està acabant és una manera d'haver-la concebut, típica més aviat d'un *Estat cristià* controlador. La nostra modernitat ha trencat tots els seus esquemes. Penso que la secularització de tants sacerdots, religiosos i religioses ja en fou profètica, un senyal que alguna cosa passa a l'Església malgrat es vulgui minimitzar o anatematitzar.

c) Hora del laïcat. La "*Lumen gentium*" del Vaticà II ja subratlla què s'entén per laic. Són tots els fidels cristians, els batejats. Aplica el concepte *Poble de Déu* tant a la Jerarquia, clergues, religiosos, religioses i laics. I precisa què entén pel nom de *seglars* (cf. núm. 30-31). L'Església afecta tots els batejats. El *Sínode de Bisbes sobre els laics* de l'any 1.987, fent-se ressò del Vaticà II, subratlla la importància del laïcat en el món d'avui. El s.XX ha validat i consagrat l'arribada dels laics, homes i dones, a l'adultesa de la fe per una gran majoria de creients. És hora, doncs, dels laics. L'Església, sobre els documents, ho té molt fàcil, encara que a la pràctica és sovint diferent. Al mateix temps que s'ha revalidat el laic, la jerarquia ha refermat la diferència entre el sacerdocí ministerial i el comú dels fidels, de manera que difereix *essencialment*. Quan l'Església diu *essencialment*, vol dir que assenyala diferències ben profundes --no qualsevol diferència!--, o sia, que estableix els *límits de la col·laboració*. Que el sacerdocí ministerial i el comú dels fidels són diferents, no en tinc cap mena de dubte; però, aquesta diferència essencial, tan remarcada a la pràctica, tant en la pastoral com en la concepció de la política eclesiàstica, de fet, no significa altra cosa que els laics, malgrat haver arribat a una adultesa cristiana, són vistos sempre com els *criats i els servidors* --més vulgarment--, els *escolanets dels bisbes i capellans*. I d'una manera especial, les

dones, les quals sempre són vistes com l'esca del pecat. Si a més a més afegim, a aquesta *diferència*, la disciplina *celibatària* com a "*conditio sine qua non*" del sacerdocí, la separació encara és més abismal. Així, el do i el carisma, podent ser opcionals, s'han convertit en el *contracte laboral eclesiàstic*, com a qüestió prèvia. Es fa confondre la vocació celibatària amb la sacerdotal, identificant-les, quan de fet no necessàriament o essencialment convenen en l'Evangeli. Jo no dubto pas de la legitimitat de la disciplina, però actualment es pot discutir l'oportunitat. Tot un senyal de poder i de domini que segresta i condiona la missió, allò d': "*Aneu per tot el món i prediqueu la bona nova a tota criatura. El qui creurà i serà batejat, se salvarà, però el qui no creurà, es condemnarà*" (...) "*Ells se n'anaren a predicar a tot arreu, i el Senyor hi cooperava i confirmava la paraula amb els miracles que l'acompanyaven*" (Mc. 16, 15-16 i 20).

d) La juricitat de l'Església en ordre a la missió evangèlica es desprèn del sagrament. No al revés. La reflexió que estic fent posa de relleu el fet que l'Església és el Sagrament de Crist, com el Crist encarnat ho és del Pare. Què vol dir això? Que la juricitat de l'Església en ordre a la missió evangèlica es desprèn del *sagrament*. Per tant, el *sagrament és el primer principi normatiu*. Així, doncs, la mentalitat jurídica sempre s'ha de desprendre o derivar de la teològica. No pas al revés. I a l'Església, malgrat és sabut, sovint s'oblida i acaba essent al revés: sembla que l'Evangeli es desprengui del dret canònic, i esdevé la *cotilla* o el *segrest de la Paraula*. Generalment es confon la comunió en la fe i en l'amor i la disciplina eclesiàstica.

El principi del sagrament posa clarament de manifest que l'Església --com ja he dit anteriorment-- no és cap democràcia, però tampoc és cap monarquia absoluta. Hi ha el principi d'autoritat --que és servei!--, el qual des del sagrament és integradora, no pas mutilant. Si no és cap dels dos extrems, la Comunitat és quelcom més que una democràcia i, per tant, esdevé el lloc adequat per practicar-la en certs nivells al mateix temps que els laics cristians la practiquen en la societat civil normalment. Per què és el lloc adequat? Perquè la Comunitat també és el lloc del diàleg, de la participació i de la responsabilització, quan la fe ens diu que la persona és el centre de tot. És, potser, el gran assaig que cal fer encara en contemplar la comunitat com el lloc de comunió i de llibertat, per tant, un espai adequat per aprendre a respectar la diferència i la diversitat. És al sínode, on en cada nivell de participació es pot estudiar i es pot decidir allò que més convé en ordre a la *missió*.

e) S'imposa una eclesiologia més global. Fins ara potser m'he referit principalment a l'Església de *cara endins*. Penso que la catolicitat de cara al futur reclama un gran esforç de *cara enfora*,

sobretot de nova inculturació i de renovació eclesial. Es fa necessària una teologia més pròxima a la realitat, amb llenguatge més escaient a la mentalitat moderna, si de debò es pretén una experiència cristiana viva, capaç de ser sal i llum. El signe que fa més visible l'esquerda actual és el buit cristià existent entre les generacions més joves, quan, per altra banda, es descobreix la set de Déu que hi ha enmig de tant materialisme.

f) L'Església del futur ja no serà eurocèntrica. Si atenem correctament la inculturació, geogràficament parlant, penso que l'Església europea i occidental no podrà imposar els seus esquemes teologicodisciplinars en la globalització que s'està donant en tots sentits. Sense perjudici de la *primacia de la comunió amb els successors de Pere*, la mateixa comunió de fe i l'ecumenisme exigirà un *policentrisme*. Estic pensant en Àsia, Àfrica o Amèrica, per exemple, on està naixent un nou estil d'experiència cristiana conforme a les seves cultures.

- IV -

CLOENDA

146

"On n'hi ha dos o tres reunits en nom meu, allí sóc jo enmig d'ells" (Mt. 18, 20).

L'època constantina ha passat a la història malgrat l'esforç conservador i integrista actual que frena la nau. Aquest pes, no obstant això, encara és present, condicionant-la, però, de fet, l'Església navega per altres corrents, potser encara imperceptibles o misteriosos. Sigui com sigui, malgrat això, allò que la fe ens certifica és que, quan en el *nom de Jesús* --no per altres noms, raons o fins-- amb comunió amb Ell i els germans, hi serà enmig. Vet aquí el punt central de la unitat i de la comunió conforme ensenya l'apòstol Pau: "*Hi ha un sol cos i un sol Esperit, com és també una sola esperança que us dona la vocació a què heu estat cridats; un sol Senyor, una sola fe, un sol baptisme, un sol Déu i Pare de tots, que és damunt de tots, per a tots i en tot*" (Ef. 4, 4-5). Aquí, o allà on sigui, més gran o més petita, poques o moltes, hi haurà l'Església, la Comunitat. Els cristians, si volem que la fe i el testimoni atge ens il·lumini, haurem de passar per aquesta experiència de lluita i de goig en l'Esperit, al mateix temps. L'Església del futur dependrà d'aquesta virtualitat a semblança del gra de mostassa del Regne.

L'Església vista en la perspectiva de la festivitat de "Tots Sants".

Acabo la present reflexió en la festivitat de Tots Sants, en la qual veig una diada excel·lent que ve a relativitzar l'Església *dogmàtica* davant la perspectiva del *Regne del Cel* que ens dibuixa la litúrgia.

S'han llegit les *benaurances del Regne del Cel* (Mt. 5, 1-12), i tot seguit m'he adonat que l'eix central de la catequesi del capítol és aquesta frase de Jesús: "*busqueu primer el seu Regne i la seva justícia, i tota la resta se us donarà d'escreix*" (Mt. 6, 33 i Ll. 12, 31), sentència amb la qual he pensat que podia concloure la reflexió sobre l'Evangeli i el futur de l'Església. La sentència és plenament vigent i aplicable a l'actualitat de l'Església que he examinat. En efecte, si també cerca, com ha de fer, en primer lloc el Regne de Déu i la seva justícia, tinc el convenciment que per escreix també l'Església es retrobarà i es renovarà de bell nou en la nostra modernitat.

L'Església terrenal no és res més que el *signe visible* en aquest món del definitiu Regne del cel, atenent que aquest té una dimensió molt més gran i àmplia que l'Església, tota vegada que no comprèn ni abasta el Regne en la seva totalitat. L'Església, per tant, perseverarà en la mesura que les benaurances siguin el centre i la raó principal de l'experiència cristiana en la vivència de la bona notícia de la salvació. Aquesta realitat, al meu entendre, és ben palpable en els textos de la festivitat que celebrem conforme amb la visió que ens ofereix el llibre de l'Apocalipsi sobre el Regne definitiu, quan ens diu: "*Després vaig veure una multitud tan gran que ningú no hauria pogut comptar. Eren gent de tota nacionalitat, de totes les races, i de tots els pobles i llengües. S'estaven drets davant el tron i davant l'Anyell, vestits de blanc i amb palmes a les mans, i cridaven amb totes les seves forces: Hosanna al nostre Déu, que seu al tron i a l'Anyell*" (...) "*Llavors un dels ancians em preguntà: Aquests que van vestits de blanc, qui són i d'on vénen? Jo li vaig respondre: Senyor meu, vós ho sabeu. Ell em digué: Aquests són els qui vénen de la gran tribulació. Han rentat els seus vestits amb la sang de l'Anyell i els han quedat blancs*" (Apoc. 7, 9-14).

Segurament que ens quedarem parats quan un dia contemplem aquesta realitat en el nou cel i la nova terra --com espero i confio-- en la definitiva comunió amb Déu en el seu Regne; un Regne d'amor, de justícia, de veritat, i de pau com diu el Prefaci. Aquesta visió de l'Apocalipsi aporta la llum necessària que fa entendre que allà on sigui, amb qui sigui, qualsevol que lluiti i es preocupi pel triomf de la justícia, de la pau, de dir i fer la veritat assumint l'home concret que pateix i s'esforça, ni que sigui d'una forma que ara no entenem, només que sigui en el Nom de Jesús i

per causa d'Ell, fins enmig de les penúries, de la discriminació o de l'exclusió, fins al marge de les institucions eclesiàstiques, allí pot començar a néixer o créixer una comunitat creient, si el mòbil ha estat la causa de l'home, perquè és també la causa de la salvació de Déu. De fet, és allò mateix que Jesús digué als seus deixebles quan aquests volien prohibir a un home que havien vist que expulsava dimonis, el qual no anava amb ells: "*no li ho prohibiu, que no hi ha ningú que faci un miracle en nom meu i pugui de seguida parlar malament de mi. Qui no està contra nosaltres, és amb nosaltres*" (Mc. 9, 38-39).

Leonci Petit i Torner
Festivitat de Tots Sants
Barcelona, 1996

Abstract

The main objective of this article is to analyse the current status of the Catholic Church in Catalonia. At first, the author carries out a diagnosis of its status and then analyses the way of proclaiming the Good News in a secularised modern society. He also introduces an analysis of ecclesiastic life in perspective and puts the emphasis on the character of community.